

”- Att färga skolan med verkligheten”

En studie i bemötande av kulturell mångfald

Innehållsförteckning

1.1	Syfte	4
1.2	Uppsatsens relevans	4
2.1	Invandring till Sverige ur ett historiskt perspektiv	6
2.2	Den homogena skolan	6
2.3	Mångfald som begrepp.....	7
3.1	Sernhedes identitetsteori	10
3.2	Andrafiering.....	11
3.3	Interkulturell pedagogik som teori.....	13
4.1	Val av metod	16
4.2	Val av skolor och informanter	17
4.3	Kvalitativ intervjuteknik som metod.....	18
4.4	Procedur.....	19
4.5	Observation och reflektion	19
4.6	Presentation av informanterna	20
5.1	Sammanfattning av resultat.....	22
5.2	Definition av begreppet mångfald.....	22
5.3	Konfliktsituationer	24
5.4	Mångfald bland lärarna.....	25
5.5	Pedagogiska strategier.....	25
5.6	Interkulturell pedagogik som metod	26
6.1	Sammanställning av enkäternas resultat.....	28
	Litteraturförteckning	38
	Bilaga 1 – Enkät gymnasiet	39
	Bilaga 2 – Enkät gymnasiet 2.....	42
	Bilaga 3 - Resultat tillhörande Enkätundersökning 2	45
	Bilaga 4 – Intervjumall	50

1. Inledning

De senaste 40 åren har Sverige och den svenska skolan genomgått stora förändringar. Människor från många olika länder har immigrerat till Sverige. Det svenska samhället har berikats av olika religioner, etniciteter, kulturer och åsikter. Kulturmöten och kulturkrockar sker ständigt i samhället och i skolan. I denna uppsats kommer vi utifrån olika teorier beskriva den utveckling som svenska skolan har genomgått när det kommer till ovannämnda faktorer och hur de har påverkat olika skolsituationer. Sverige är numera ett sekulariserat land och detta har lett till en bredare variation av åtskilliga religioner och livsåskådningar som delvis kan påverka undervisningen i skolan.

Denna utveckling har lett till att vi som blivande lärare träffar elever ifrån olika länder, kulturer, religioner mm. Det vill säga elever med olika bakgrunder och olika förutsättningar. Begreppet mångfald har fått ett centralt värde och något som har lagts fokus på. I samband med den svenska skolan och den undervisning som sker där kommer begreppet mångfald analyseras. Alla elever ska behandlas lika och det gäller att bemöta eleverna på rätt sätt för att alla ska känna sig delaktiga.

Som blivande religionslärare kommer vi ställas inför situationer som kan vara känsliga för vissa av våra elever. Religionsämnet behandlar värderingar, tro och livsåskådningar som är högst relevanta för det globala samhället.

I religionsundervisningen behandlas ämnen som kultur, religiositet, etnicitet och etiska förhållanden, här kan situationer uppstå som kan uppröra och beröra elever.

Som religionslärare kommer vi inte vara ensamma om att möta dessa situationer utan det är något som varje pedagog kommer att stöta på ett flertal gånger under sin yrkesverksamma karriär. Därför har vi valt att inte enbart specificera oss på situationer som kan uppstå då man undervisar om religion. Vi vill därför undersöka bemötandet av mångfald i skolan som helhet, inte enbart med anknytning till religionsundervisningen. Vårt intresse ligger i att utifrån ett lärare- och elev perspektiv finna metoder till bemötandet av mångfald i skolan.

I vår studie har vi stött på interkulturell pedagogik som en möjlig metod för bemötandet av mångfald i skolan. Denna teori kom att fånga vårt intresse och kommer att förklaras teoretiskt såväl som analytiskt i uppsatsen.

1.1 Syfte

Syftet med denna uppsats är att genom tre lärarintervjuer och elevenkäter från tre olika skolor undersöka hur kulturell mångfald definieras, hanteras och bemöts.

För att kunna besvara vårt syfte så har vi valt att utgå ifrån följande frågeställningar:

- Hur mottas, används och tolkas begrepp som mångfald bland lärare och elever?
- Hur förhåller sig lärarna till elevernas kulturella bakgrund. Hur arbetar de för att undvika kränkning eller diskriminering?
- Har lärarna stött på termen interkulturell pedagogik. Används denna strategi i deras undervisning?
- Är interkulturell pedagogik lämpligt att använda som metod i skolan?

1.2 Uppsatsens relevans

Som blivande lärare i svenska skolan är det relevant för oss att ta reda på hur man på bästa möjliga sätt kan bemöta kulturell mångfald. På lärarutbildningen anser vi inte erbjuds några konkreta exempel och det finns inget tidigare material där man kan finna lösningar till bemötandet av en mångkulturell skola. På lärarutbildningen har vi fått undervisning om hur vi ska se till alla elevers bästa, vilket är en egenskap som bör ses som mycket viktig hos alla verksamma, samt blivande lärare. Med den mångfald som finns i dagens skola så blir denna utmaning stundtals svår, men framförallt så blir det en spännande utmaning som är full av utvecklingsmöjligheter för såväl lärare, elever och skolan som helhet.

Synliggörandet av de eventuella problem som kan uppstå relaterat till kulturell mångfald i skolan blir en viktig del av processen eftersom att det ger oss vidare material att analysera. Detta material skall med hjälp av vidare teorier ge exempel på hur man kan bemöta kulturell mångfald i skolan. Vi efterlyser därför konkreta metoder för att hantera eventuella problematiska situationer som kan uppstå men likväl önskar vi hitta möjligheter för att kunna använda den kulturella mångfald som ett redskap för att eleverna ska kunna lära av varandras olikheter.

Med denna uppsats anser vi kunna bidra till ett relativt nytt forskningsområde med ny kunskap kring interkulturell pedagogik som metod. Det vi tillför är att interkulturell pedagogik kan användas som strategi för att möta den kulturella mångfald då den svenska skolan är mångkulturell och har genomgått en viss förvandling.

Glädjande nog har vi upplevt att det finns en viss nyfikenhet bland framförallt aktiva lärare ute i skolorna kring detta ämne då de försöker bemöta mångkulturen dagligen.

Mångkulturen påverkar inte bara eleverna utan även lärarnas förhållningssätt till varandra och vi anser att det är värt att uppmärksammas.

2. Bakgrund

Detta kapitel består av en redovisning av litteratur och de teorier som uppsatsen grundas på. Vi kommer presentera begreppet mångfald och andra viktiga begrepp. Kapitlet inleds med ett historiskt perspektiv på den invandring som har skett till Sverige, sedan beskrivs den svenska skolans utveckling ifrån en homogen skola till en heterogen skola då det är relevant att förklara den utveckling skolan har genomgått. Avslutningsvis diskuteras begreppet mångfald och dess definition.

2.1 Invandring till Sverige ur ett historiskt perspektiv

Sverige är idag ett sekulariserat land där många olika nationaliteter och kulturer möts. Att skapa en balans som passar alla elever, oavsett kulturell bakgrund eller etnicitet är inte lätt.

Att det har skett en förändring i svenska samhället när det kommer till invandring kan man enligt Christer Lundh och Rolf Ohlsson, som båda är docenter vid Institutionen för ekonomisk historia vid Lunds universitet och är författare till boken, *Från arbetskraftsimport till flyktinginvandring*, se genom ett historiskt perspektiv. Det finns olika sorters invandring och de människor som har kommit till Sverige har olika erfarenheter. Lundh och Rolf (1999) utgår ifrån efterkrigstiden då de ser en stor förändring fram till idag. Enligt Lundh och Rolf har ca två miljoner människor invandrat till Sverige under efterkrigstiden. De som har invandrat under denna period har kommit till Sverige av olika anledningar.

Lundh & Rolf delar in efterkrigstidsinvandringen i *två faser*.

Den första fasen är mellan efterkrigstiden fram till 1970-talet och dominerades av arbetskraftinvandring då Sverige behövde arbetskraft inom industrin och den offentliga sektorn. Under denna period nådde invandringen sin kulm och det sattes mer strikta regler när det kommer till invandring.

Den andra fasen är efter tidigt 1970-tal då invandringen framförallt präglades av flykting invandring och anhöriginvandring. De invandrare som lever i Sverige idag har alla kommit hit av en anledning. Det blir en förändring att komma till ett nytt land med nya normer och värderingar.

2.2 Den homogena skolan

Den svenska skolan var från en början en plats där både lärare och elever delade etnicitet, kultur och även religion. Lärarna behövde inte ta hänsyn till att de fanns elever i klassen

som hade olika uppväxt beroende på etnicitet, religiositet, kultur, och värderingar. Det fanns en viss oskriven självklarhet i skolan och undervisningen och lärarna kunde utgå ifrån det svenska samhällets riktlinjer och skolans styrdokument utifrån en kristen värdegrund.

En skola där lärarna kunde bygga sin undervisning på en ”gemensam förförståelse” och planera undervisningen utifrån det som ansågs ”normalt och genomsnittligt”.

(Lahdenperä & Lorentz, 2010, s. 15)

Den värdegrund som undervisades i skolan fanns även i hemmet oavsett ekonomiska och sociala förhållanden. Språket var inte heller ett hinder i undervisningen då elever och lärare alla hade svenska som modersmål.

Den svenska skolan har förändrats och utvecklats ifrån en homogen plats där elever och lärare alla delade samma kultur och etniska bakgrund till en skola och ett samhälle där många olika kulturer och etniciteter tog plats, en mångkulturell skola, en skola med mångfald.

2.3 Mångfald som begrepp

Mångfald är ett begrepp som har använts flitigt i många debatter den senaste tiden, inte minst inom skolan och olika skolsituationer. Mångfald är ett begrepp som kan ha olika definitioner beroende på vilken kontext man talar om. Definitionen påverkas även av hur samhället ändras och utvecklas. Det finns dock ingen enhetlig definition kring *mångfald* och detta kan enligt Lahdenperä & Lorentz (2010) leda till problem kring forskning om mångfald.

Då vi utgår ifrån svenska skolan är det viktigt att diskutera begreppet utifrån hur det ofta definieras i Sverige. Ur ett svenskt samhällsperspektiv kan begreppet mångfald innebära olika termer. Det innebär inte enbart etnicitet och kultur, utan kan även innebära; kön, ålder, funktionsnedsättning, religion, sexuell läggning, etnicitet, nationalitet, nationellt ursprung och social klass. Lahdenperä & Lorentz definierar begreppet och anser att det finns en bild av kulturella skillnader. Det är dessa aspekter som utgör eller kan utgöra kulturell mångfald. Vi kommer i denna uppsats utgå ifrån *kulturell mångfald* då vi utgår ifrån olika kulturella skillnader. Detta styrker Lahdenperä & Lorentz (2010): ”Begreppet mångfald är kontextuellt med hänsyn tagen till sammanhanget det används i [...] ger begreppet mångfald och mångkulturalism en bild av att det finns kulturella skillnader” (s.19).

3. Teori och tidigare forskning

Vi kommer presentera de tre teorier vi använder oss av. Teorierna berör identitet, andrafieringsprocessen och interkulturell pedagogik. När man undersöker kulturell mångfald så är dessa tre faktorer ständigt återkommande och starkt kopplade till mångfald som begrepp.

Ove Sernhede är professor i socialt arbete och arbetar för Centrum vid kulturstudier vid Göteborgs universitet och har skrivit ett flertal böcker om ungdomskulturer och identitet. Han menar att identitet och kultur är två begrepp som inte går att separera, utan de hör ihop eftersom att kultur ses som ett hjälpmedel för individen i dess identitetsskapande. Eftersom Sernhede talar om kultur och identitet som sammankopplade begrepp, så är hans teori relevant för vår uppsats eftersom att den behandlar det viktiga sambandet mellan individ, identitet och kultur.

Masoud Kamali är professor i socialt arbete och fick i uppdrag av staten att utföra en jämställdhetsanalys i Sverige. Genom gruppdiskussioner och intervjuer med människor av olika kulturella bakgrunder, resulterar hans studie i att det pågår diskriminering mot invandrare i det svenska samhället. Skolan är en del som berörs och Kamali visar att det finns lärare som diskriminerar och särbehandlar elever med utländsk bakgrund. Invandrare är ett ord som han anser är nedvärderande och han myntar ett nytt begrepp, nämligen andrafiering. Andrafiering och diskriminering i skolan är viktigt eftersom vi utgår ifrån kulturell mångfald i skolan. Till andrafieringsprocessen tillkommer Boel Westerbergs tidigare teori kring att det finns en dominerande västerländsk syn bland lärare mot elever med ”annan” kultur än den svenska. Boel Westerberg är lärare och lärarutbildare på Malmö högskola, universitetslektor i religionsvetenskap och forskare. För att styrka andrafieringsprocessen som teori används Birgit Lendahls, Inger Nordheden och Ulla Stålstedt som alla har skrivit boken, *Kulturmöten i klassrummet*. Alla tre har jobbat som lärare i olika åldrar och har stor erfarenhet av kulturmöten, mångkulturella klasser och skolsituationer där kulturell mångfald har påverkat. Utifrån deras erfarenhet som lärare visar de på metoder där lärarens förhållningssätt till eleverna bör utvecklas för att undvika diskriminering.

Pirjo Lahdenperä är professor i pedagogik och Hans Lorentz är filosofie doktor i pedagogik. Tillsammans skriver de om interkulturell pedagogik i boken; *Möten med mångfaldens skola – Interkulturella arbetsformer och nya pedagogiska utmaningar*. Lahdenperä och Lorentz har som ambition att förbättra mångfaldens skola med interkulturell pedagogik. Det anser att dagens skola och samhälle inte utgår ifrån samma premisser och med hjälp av

interkulturell pedagogik så sammanflätas dessa två. Lendahls, Nordheden och Stålstedt, som nämndes ovan, representerar ett lärarperspektiv sett utifrån den interkulturella pedagogiken. De förklarar lärarens roll och förhållningssätt i sammanhanget.

3.1 Sernhedes identitetsteori

I Ove Sernhedes bok från 2006, *Ungdom och kulturens omvandlingar: åtta essäer om modernitet, ungas skapande och fascination inför svart kultur*, jämförs individens utveckling från det postmoderna samhället vi levte i, till det senmoderna samhälle som vi möts av idag. Till skillnad från många andra definitioner av postmodernism, så ser Sernhede det som där vi utvecklats från. Det postmoderna samhället blir det förflutna som hjälpt oss att forma det senmoderna samhället, nuet. Ofta tolkas det precis tvärtom, där postmodernismen är en utveckling som bidrar till förnyelse. Den vanligaste kronologiska ordningen är alltså från det senmoderna till det postmoderna, medan Sernhede har ett annorlunda sätt att tolka det på. Han menar att det postmoderna samhället, det är något vi lämnat bakom oss.

Sernhede fokuserar på hur ungas identitetsskapande förändrats med tiden. Han menar att det postmoderna samhället styrdes av traditioner och man var bunden till att följa ett specifikt mönster som handlade om att anpassa sig till de traditioner som samhället erbjöd. I dagens senmoderna samhälle har dessa traditioner avtagit, vilket gör att individen inte längre har något strukturellt mönster att följa. I det senmoderna samhället måste individen själv skapa mening samt förstå och tolka sin omvärld så att den blir meningsfull i skapandet av ens egen identitet. Med detta nya samhälle, så kommer betydligt fler friheter, andra vägar och oändligt många fler möjligheter för individen att tolka in omvärlden och använda sig av den för att skapa en egen identitet.

Det Sernhede lyfter fram som centralt i detta identitetsskapande, är vikten av kultur. Kultur har blivit något som skapar fler möjligheter för individen i dennes identitetsskapande. I det postmoderna samhället var man tidigare tvungen att följa det mönster som ens egen kultur erbjöd. Idag kan man välja fritt till att utforska och söka efter den väg som passar individen, som inte enbart baseras på vilken väg man förväntas välja. Samtidigt menar han att det kan vara svårt i en värld som kanträs av mångkulturella fenomen som kan skapa problem som exempelvis främlingsfientlighet och segregation. På så sätt så kan dessa valmöjligheter leda till en svårighet som gör att individen får kämpa för sin egen identitet och utsätts för påtryckningar som tidigare inte existerade i samma mån.

Det senmoderna samhället erbjuder inte heller någon spirituell vägledning i den mån som det postmoderna gjorde. I ett samhälle där ”Gud är död” och sekulariseringen bereder ut sig, så har inte vuxna längre ett facit att erbjuda de unga i jakten på sitt identitetsskapande. Detta gör att individen tvingas se sig om för att finna egna lösningar, vilket Sernhede ser som en av de mest grundläggande och mest väsentliga delarna i processen av att finna sin identitet.

3.2 Andrafiering

Sverige är ett land där samhället präglas av många olika kulturer, religioner och etniciteter. Det finns regler som alla måste följa och det finns även vissa normer som bestämmer vad som anses vara ”normalt”. Det finns andra kulturer än den svenska kulturen, de som inte följer den svenska normen och dess värderingar. Westerberg (1990) menar att när något inte passar in i det kulturella mönstret som finns, klassificeras det ofta som ”annorlunda”. Det är lättare att kategorisera det som är annorlunda då det avviker ifrån normen. Det bildas en *vi och dem* kategorisering. Finns det en majoritet utav något menar Westerberg (1990) att det ofta kategoriseras som normen och den minoritet som finns blir kategoriserad som ”annorlunda”. Det är vanligt med en sådan kategorisering då normen är ett västerländskperspektiv och minoriteten ett icke-västerländskt perspektiv.

Masoud Kamalis studier ledde till att han skapade ett begrepp som vilar på en *vi och dem* kategorisering, nämligen *andrafiering*.

Andrafiering är enligt Kamali (2005) när vissa grupper och individer konstrueras som annorlunda och underlägsna. Han utgår ifrån olika grupper som finns i samhället och menar att majoritetsgrupper använder andrafiering mot minoritetsgrupper. Andrafiering går att förklara utifrån den tydliga gruppering mellan invandrare och svenskar som finns i Sverige enligt Kamali. Han anser att det pågår diskriminering då svenskar och invandrare, de andra, delas upp i grupper. Han anser att ordet invandrare har en diskriminerande beteckning och betyder mer idag än att man har invandrat. ”[...] bruket av ordet ”invandrare” tycks således ha mindre att göra med vad människor faktiskt har gjort (till exempel invandrat) än vad de förväntas vara”. (s.15)

Det finns alltså vissa förväntningar på invandrare som Kamali reagerar på då han anser att ordets egentliga betydelse antyder på immigration till ett annat land. Han ger en tydlig förklaring eftersom han anser att det även finns en skillnad mellan olika sorters invand-

rare. När beteckningen invandrare används antyder det ofta på människor ifrån icke-västerländska länder medan immigranter ifrån icke-västerländska länder sällan räknas som invandrare. Westerberg (1990) anser att det finns en viss antydning på ”vi och dem” i svenska skolan gentemot ”andra” kulturer och bakgrunder. Kamalis teori kring andrafiering som en diskriminerande attityd går även att tyda i svenska skolan idag. Westerberg exemplifierar sin egen och Kamalis teori i samband med en studierektors agerande om lika behandling av sina elever. Elevens bakgrund och kultur påverkar, studierektorn gjorde skillnad på svenska elever och elever med invandrarbakgrund. Vore eleven svensk så borde eleven veta vad som gällde då föräldrarna var av svensk bakgrund. Vore eleven av utländsk härkomst kunde studierektorn uttrycka sig genom att göra en skillnad på kulturer. Westerberg antar att studierektorn gjorde en skillnad eftersom han trodde att de olika parterna inte skulle förstå varandra på grund av invandrarelevernas olika kulturer.

Kamali (2005) har i sina studier sett att det trots likabehandlingsplaner finns en viss nedvärderande syn på elever med invandrarbakgrund i skolan. Skolpersonal anklagas för att särbehandla invandrarelever och inte ha några höga förväntningar på dem.

Negativ särbehandling av elever med utländsk bakgrund är ett av de mest återkommande temana i fokusgruppdiskussionerna. Deltagarna gav många exempel på hur skolan särbehandlar dessa elever och placerar dem i underordnade kategorier. (Kamali, M. 2005, s. 73)

Det är enligt Kamalis studier lärarna som andrafierar sina elever då de inte har samma kulturella bakgrund.

Lendahls, Nordheden och Stålstedt (1990) har stött på detta problem och har en metod till att försöka lösa den syn som många lärare har. För att lättare kunna respektera det som anses vara ”annorlunda” är det viktigt att utveckla en distans till ”[...]sitt eget norm- och värderingssystem...[...] en förutsättning för alla lärare i ett mångkulturellt samhälle”. Man måste leva sig in i hur eleverna tänker för att kunna förstå olika värderingar och handlingar, samt få en chans att tänka efter och reflektera kring hur man ska bemöta eleverna på rätt sätt

Denna metod kan användas för att Westerberg och Kamalis teorier inte ska finnas i skolan idag. Varken ”vi och dem” eller andrafiering bör ta plats i skolan som är en mångkulturell plats med både svenskar och invandrare som ska trivas och nå kunskap i undervisningen. Det är alltså enligt Lendahls, Nordheden och Stålstedt läraren som måste arbeta

både med sig själv och eleverna för att skapa en lärande miljö där något som anses vara ”annorlunda” diskuteras och jämförs med den norm som finns hos alla i klassrummet.

3.3 Interkulturell pedagogik som teori

Interkulturell pedagogik är en metod som utgår ifrån den mångfald som finns i varje skola och klassrum. Mångfalden ska göras till något positivt där elevernas och lärarnas etniska, kulturella och religiösa bakgrund i sätts i fokus och värderas på ett positivt sätt i syfte att lära av varandra.

Pirjo Lahdenperä och Hans Lorentz skriver om interkulturell pedagogik i boken; *Möten med mångfaldens skola – Interkulturella arbetsformer och nya pedagogiska utmaningar*. Lahdenperä är professor i pedagogik och Lorentz är filosofie doktor i pedagogik.

Interkulturell pedagogik handlar enligt Lahdenperä & Lorentz (2010) om att studera kulturella föreställningar och hur de påverkar individen och dess utveckling. Samspelet mellan lärare och elev och olika elevgrupper påverkas av kulturmöten och inom interkulturell pedagogik anses kulturmöten ha positiv påverkan på undervisningen. Interkulturell pedagogik studeras utifrån socialisation, lärande och undervisning i mångetniskt, globalt och interkulturellt sammanhang. Inom den interkulturella pedagogiken är det enligt Lahdenperä & Lorentz ”[...]olikheterna som gynnar utvecklingen”. (2010, s.36)

För att den interkulturella pedagogiken ska kunna tillämpas måste läraren först skapa en viss förståelse kring de faktorer som kulturell mångfald och mångfald i allmänhet kan innebära för att kunna utveckla en interkulturell bas. Kommunikation är något som värdesätts för att hålla kontakt med föräldrar, skolan, kommunen och omgivningen i sig. Att det ibland uppstår situationer i skolan där lärare måste bemöta eleverna och deras föräldrar behöver inte bara handla om kulturella skillnader. Lendahls, Nordheden, & Stålstedt (1990) påstår att de situationer som ofta leder till problem i klassrummet handlar om centrala värderingar. Då behöver det inte handla om etnicitet och kultur utan om uppfostran och föräldrarnas värderingar. Läraren kan ibland infinna en känsla av otillräcklighet om klassen är mångkulturell menar Lahdenperä & Lorentz (2010). Det kan vara svårt att veta hur man ska behandla de elever som har en annan kultur. Lärare kan ha svårigheter med t.ex. frågan ”Hur svenska ska de bli och hur ska jag undervisa?”. De anser att det finns ett sätt att komma ifrån dessa frågor och den osäkerhet som uppstår.

Enligt Lahdenperä & Lorentz är det viktigt att som lärare känna till positiva aspekter av elevens etniska bakgrund för att läraren i sig ska bli mer interkulturell. Det är även viktigt att tänka på hur man uttalar sig och vad man pratar om i klassrummet, då det finns elever som kan ta illa upp. För att lyckas med detta är det enligt Lahdenperä och Lorentz viktigt att läraren håller sig uppdaterad med händelser i media och även historiskt sett.

Huvudsaken är att det ska ske en utveckling men trots det måste läraren ibland hålla sig inom en viss ram, för vad som får och inte får göras. Att själv som ledare uttrycka värderingar som bygger på alla människors lika värde och inte tillåta diskriminering och rasism på skolan är av grundläggande betydelse. (Lahdenperä & Lorentz, 2010, s. 32)

Lärarens egen etnicitet och kultur kan spela roll vid interkulturell pedagogik och de gränser som lärarens kultur kan ha och som kan påverka förståelsen för undervisningen. Påverkar lärarens kultur och personliga åsikter kan det även påverka undervisningen och förhållandet till vissa elever när olika värderingar möts. Lendahls, Nordheden & Stålstedt (1990) menar att det ofta blir läraren som leder klassen så är det viktigt att ifrågasätta sig själv och de egna värderingar som finns. Man ska försöka att inte sortera klassen i olika grupper beroende på deras ursprung eller politiska åsikter. Lendahls, Nordheden, & Stålstedt (1990) att "[...]Varje individ har rätt att bli behandlad som individ". Det ska inte finnas några grupperingar eller kategoriseringar utifrån olika värderingar eller kulturer.

Lahdenperä & Lorentz (2010) anser att det är av största vikt att det inte ska bildas grupperingar i klassrummet då de utgår ifrån Karin Forslund Frykedals (2008) avhandling *Elevers tillvägagångssätt vid grupparbete* där det diskuteras om gruppbildning vid grupparbeten. När det kommer till grupparbeten i skolan är det ofta vanligt att eleverna får välja gruppmedlemmar själva och ofta leder det till homogena grupper. Det är lärarens uppgift att lägga sig i gruppbildningen redan ifrån början för att heterogena grupper ska skapas. Genom att jobba i heterogena grupper lär sig eleverna mer och många fördomar kan få en chans att ifrågasättas och brytas. För att homogena grupperingar inte ska bildas så anser Lahdenperä & Lorentz det vara viktigt att läraren varierar sin undervisning genom att använda olika lärostilar och utgår ifrån de olikheter som finns. Variation i undervisningen skapar gemenskap och i bästa fall så övervinns även en del fördomar som finns mellan olika elevgrupper.

Om läraren i olika ämnen skapar öppenhet för olika kulturella uttryck och i samspelet får kännedom om och konfronteras med olika synsätt är elevers och även lärarens möjligheter att lära sig mycket större. (Lahdenperä & Lorentz, 2010, s. 35)

Det interkulturella klassrummet ska vara en plats för öppenhet och nyfikenhet där elever och lärare kan lära av varandra och dela med sig av sin egen kunskap. Genom att försöka dela med sig av sin egen erfarenhet så kan det ske ett aktiv utbyte av kunskap mellan alla inblandade parter. Genom att möta de fördomar och konflikter som kan finnas sinsemellan grupper kan det öppna upp för ett lärande. ”Skolan är en plats där kulturella konflikter måste konfronteras genom omprövning av idéer, föreställningar och uppfattningar.”

(Lahdenperä & Lorentz, 2010, s. 35)

För att kunna öppna upp till diskussion på ett positivt sätt är det viktigt för läraren att dagligen möta fördomar och diskutera dessa.

4. Metod och tillvägagångssätt

Vi har valt att dela in detta kapitel efter hur vårt tillvägagångssätt blev uppbyggt. Varje del representerar en väsentlig del av processen, från början till slut. I den första delen så redogör vi för processens gång och vart den tagit oss. För att tydliggöra vårt val av metod så kommer vi förklara Trost teorier om kvalitativa intervjuer. Därefter följer de observationer som skett under processens gång och de reflektioner som förekommit i samband med de observationer vi gjort. Slutligen så presenterar vi det material vi använt oss av, vilket binds samman med de ovanstående delarna i detta kapitel.

4.1 Val av metod

I vårt val av metod bestämde vi oss för att genomföra både enkätundersökningar och även djupgående intervjuer. För att få ett större perspektiv har vi valt att utgå ifrån både lärare och elever i svenska skolan. Vi ansåg att det var relevant att nå både elever och lärare, för att kunna skapa en bild av hur deras synsätt överensstämmer med varandras. Eftersom vår problemformulering riktar sig mot lärare valde vi att genomföra djupgående intervjuer för att de skulle få en chans att uttrycka sig. Eftersom skolan består av elever valde vi att även använda oss av dem som en resurs. Vi valde att lämna ut enkäter till eleverna, eftersom att vi ansåg att det var lättare att nå ut till fler elever då, än genom enskilda intervjuer.

Eleverna fick vara anonyma, och vi tror att det kan vara lättare att få ut ärliga svar om man garanteras anonymitet. Vårt mål med att dela ut enkäter till elever, var att se dels hur de uppfattar begreppet mångfald samt hur attityden till etnicitet och mångfald var uppbyggd. Fanns det en ”vi och dem” känsla bland eleverna och hur ansåg de att lärarna hantlade ämnet? (Se bilaga Enkät 1). Urvalet till våra frågor baserar sig på att vi ville veta vad eleverna visste om mångfald. Dels vad de ansåg att det betydde samt hur de såg på mångfald när det kommer till deras egen skola. Vi ville komma åt deras tolkning av vad mångfald är och se hur de utifrån det anser att verkligheten i den egna skolmiljön ser ut. Anser eleverna att mångfald är något som särskiljer eleverna i form av en segregation eller finns

det plats för att dela särlagda värderingar där eleverna kan lära av varandras olikheter? Finner eleverna att det finns uppdelade grupperingar beroende på vilken kulturell bakgrund man har? Om detta är fallet, ses det som något positivt eller negativt?

För att som pedagog kunna bemöta mångfald i skolan på bästa möjliga sätt, så är det viktigt att se till vad eleverna anser. Dessa tre skolor som vi valt att dela ut enkäter till räcker givetvis inte till för att man ska kunna skapa sig en rättvis uppfattning av vekligheten, men vi ansåg att man måste börja någonstans. Där av gjorde vi ett representativt urval av tre skolor. Genom att intervjua de lärare vi kommit i kontakt med ville vi få mer djupgående svar än vad vi fick vid enkätundersökningen. Genom att ställa frågor där den intervjuade har en chans att kunna kommentera och förklara sitt svar skulle ge mer relevans till vår studie.

4.2 Val av skolor och informanter

Vid vårt val av skolor och lärare så diskuterade vi vilka typer av lärare vi ville få kontakt med. Vi började med att använda oss av redan etablerade kontakter som vi skaffat oss under utbildningens gång. Vi hade sedan innan bestämt oss för att enbart vända oss till gymnasieskolor eftersom att det förmodligen är där vi kommer vara verksamma som lärare i framtiden. Desto äldre eleverna är, desto lättare kan det vara att få ut konkreta svar från dem samt att de har länge erfarenhet av sin skolgång än vad elever på grundskolan har.

Vi kontaktade dessa lärare via mail där vi förklarade vårt syfte med en eventuell intervju. Till en början var det enbart kvinnliga lärare som kunde tänka sig att ställa upp. Ur ett genusperspektiv ansåg vi att en manlig lärare behövdes för att få ett mer jämställt resultat. Den tredje läraren fann vi genom nätet när vi sökte efter litteratur. Vi valde att kontakta honom på samma sätt som vi gjorde med de två övriga lärarna och fick ett besked om att han var intresserad av att ställa upp på en intervju. På så sätt så hade vi tre olika skolor att utgå ifrån: En i Skåne, en i Halland samt en i Västra Götaland. Lärarna representerade på så sätt olika kön, olika åldrar, olika bakgrund samt olika lång yrkesverksamhet.

I de flesta fall vill man vid kvalitativa studier få en så stor variation som möjligt och inte ett antal likartade. Urvalet skall vara heterogent inom en given ram; där skall finnas variation men inte så att mer än någon enstaka person är extrem eller ”avvikande”. Trost (1997, s 17)

4.3 Kvalitativ intervjueteknik som metod

Då vi sökte efter litteratur och författare när det kommer till intervjueteknik ansåg vi att Jan Trost som har skrivit böcker om både intervju- och enkättekniker. Genom att studera Jan Trost teorier kring intervjuetekniker så beslutade vi oss för att göra en såkallad, kvalitativ intervju, framför en kvantitativ eftersom den kvalitativa stämmer bättre överens med vårt syfte.

En kvalitativ intervju går mer på djupet och behandlar informantens känslor och åsikter.

Det finns en större chans för informanten att kunna uttrycka sig och styra intervjun.

”Intervjun går bland annat ut på att förstå hur den intervjuade tänker och känner, vilka erfarenheter den har, hur den intervjuades föreställningsvärld ser ut.” Trost (1997, s.2)

Vid genomförandet av en kvalitativ intervju kan man enligt Trost lättare försöka förstå människors sätt att reagera och resonera kring olika påståenden. En kvantitativ däremot är ute efter siffror och kvoter. Då är det av vikt att veta ålder, kön, civilstatus osv. Vid en kvalitativ studie är detta inte något avgörande som man utgår ifrån, utan åldern på de intervjuade är av ungefärligt värde.

Genom att ha vissa frågor i beredskap och även en mall med teman utfördes intervjun (se bilaga 4). Frågorna var till hjälp men vi lät inte dessa styra intervjun fullt ut, utan dessa användes som en bas för vad vi ville veta mer om (se bilaga 4). Vid planeringen av vad vi skulle ställa för frågor till de olika lärarna valde vi att utgå ifrån olika teman som kunde kopplas samman med vårt syfte. För att kunna genomföra en analys och en jämförelse kring de intervjuades svar var tanken att de intervjuade skulle få liknande frågor att svara på. Det skulle dock finnas möjlighet till att den intervjuade kunde, utifrån våra frågor styra och utveckla intervjun. Trost (1997) diskuterar standardisering när det kommer till frågetekniken i en intervju. Han menar på att kvalitativa intervjuer vid forskningssammanhang ofta har en hög grad av *strukturering och en låg grad av standardisering*. Med standardisering menar han att de intervjuade har fått samma förutsättningar vid intervju tillfället. Vid en strukturerad intervju finns det redan klara svarsalternativ och det ger inte den tillfrågade någon chans till att utveckla svaret. Genom användandet av en mall med teman kunde vi utifrån vad den intervjuade sa styra intervjun och få med de teman vi var ute efter.

4.4 Procedur

Vi valde medvetet ut lärare som representerar båda könen, samt en skillnad i hur länge de varit verksamma som lärare. Genom att intervjua lärare som inte representerar samma kön och ålder så hoppades vi på att få ett bredare perspektiv samt se om det finns skillnader i dessa lärares hanterings- och förhållningssätt gentemot mångfald bland elever. Vi är väl medvetna om att en sådan skillnad kan bero på andra aspekter, såsom personlighet, yrkeslivserfarenhet eller livserfarenhet i största allmänhet.

Vi valde att genomföra endast tre intervjuer delvis för att det var svårare att få lärare som hade tid till att ställa upp och sedan kände vi att det var tillräckligt med material då våra intervjuer var djupgående. Genom att intervjua fler än tre stycken verksamma lärare så hade omfattningen av information troligtvis blivit för stor för att kunna anses som användbar.

Intervjuerna skedde på lärarnas egna arbetsplatser då lärarna valde att föra intervjun där. Trost (1997) menar på att den intervjuade ska känna sig trygg i miljön, dock menar han på att arbetsrummet kan vara en olämplig plats eftersom man lätt kan bli störd och det kan påverka intervjun. Men eftersom de intervjuade valde sina egna arbetsplatser utgick vi ifrån att de kände sig trygga i den miljön. Innan mötet fick de tillgång till de enkäter som vi gav ut till eleverna, för att kunna se vad undersökningen handlade om. Där av kunde de se vilken substans vår uppsats riktade sig åt. Vi ansåg att tillgång till enkäterna var förberedelse nog, för att få dem att förstå intervjuens centrala innehållsdelar.

4.5 Observation och reflektion

Den första intervjun vi genomförde var en testomgång där vi hade chans att kunna vidareutveckla oss till nästkommande tillfälle. Många av de frågor vi hade som förberedande bas besvarades automatiskt under intervjuens gång vilket visade på att de frågor vi valt var relevanta för ämnets innehåll.

Redan efter att ha lämnat ut enkäter i första klassen, så insåg vi att det fanns svårigheter med vår enkät och hur vi formulerat vissa frågor. Fråga 1 (se bilaga Enkät 1) handlade om att definiera begreppet mångfald. Vad var elevernas definition? Problematiken blev iakttagbar direkt: Många av eleverna visste inte vad mångfald betydde. När vi skrev enkäterna så försökte vi lägga det på en relativt enkel nivå, just för att eleverna skulle veta exakt vad det var de svarade på och att det inte skulle uppstå några språkliga barriärer. Vi bad

eleverna att vara ärliga med om de hade svårt att förstå specifika ord, och att markera detta genom att markera frågan/ordet med ett frågetecken. Eftersom att många inte visste, eller var osäkra på definitionen av vad mångfald var, så insåg vi direkt att det skulle vara svårt att få några direkta värderingar i deras svar. Grundprincipen för vår enkät var att eleverna vet vad de svarar på, annars blir det svårt att få rättvisa upplysningar att vidare analysera. Vissa av eleverna visste inte vad etnicitet innebar, (se bilaga Enkät 1) vilket ökade problematiken ytterligare. Dock så ansåg vi att det var väldigt intressant att många av dessa elever på gymnasienivå faktiskt inte visste vad mångfald var, eller vad det stod för. Det i sig blev något som vi kände att vi kunde analysera vidare. Vi hade redan beslutat oss sedan innan för att se detta som en provomgång för att se om vår enkät höll måttet. Det visade sig att vi var tvungna att omformulera en del av frågorna för att det skulle passa vårt syfte, vilket innebar att vi fick förenkla språkuppbyggnaden och byta ut vissa ord som ansågs vara för svåra för att kunna användas för att slutligen kunna finna de eventuella värderingar som vi var ute efter att finna. (Se bilaga Enkät 2)

Det är viktigt att påpeka att de resultat vi fått fram genom de enkät- och intervjuundersökningar som vi genomfört inte är representativt material för den svenska skola som helhet. När vi skriver ”den svenska skolan” eller ”skolan idag” så utgår vi från den teoretiska samt vetenskapliga litteratur vi använts oss av för att försöka skapa en helhetsbild av hur pedagogiken och den generella uppfattningen ser ut när det kommer till mångfald i skolan. Även om det varit önskvärt att dela ut dessa enkäter till varje elev i den svenska skolan, så är det ett omöjligt åtagande. Vi är fullt medvetna om att det inte går att finna några större värderingar i de resultat som vi fick fram genom enkäter och intervjuer bland elever i endast två skolor, men vi ansåg trots allt att det kunde ge oss en grund att stå på för att kunna vidareutveckla vår uppsats mot en specifik riktning.

4.6 Presentation av informanterna

Vi har valt att använda fiktiva namn på de intervjuade lärarna. Vetskapen om att det man delar med sig inte kommer kunna leda tillbaka till informanten känns både tryggt och kan ge mer djupgående svar. De beteckningar vi har valt att ge lärarna är namn som informanterna inte har någon koppling till:

Lärare 1: ”Anna”, 66 år. Har jobbat som lärare i ca 35 år. De ämnen hon undervisar i är engelska och svenska på gymnasiet. ("Anna", 2011)

Lärare 2: ”Ben”, 34 år. Har jobbat som lärare i 8 år. De ämnen han undervisar i är samhällskunskap och matematik på gymnasiet. ("Ben", 2011)

Lärare 3: ”Miranda”, 24 år. Har jobbat som lärare i ca 1 år. De ämnen hon undervisar i är svenska, engelska och religionskunskap på gymnasiet. ("Miranda", 2011)

5. Resultat av intervju

I detta kapitel kommer innehållet utgå ifrån de svar som informanterna gav vid de intervjuer vi har genomfört. Vår tanke var att komma åt lärarnas egna åsikter både som lärare och som individer. Det ska uppmärksammas att detta inte behöver vara en syn som alla lärare delar då lärare jobbar på olika sätt. Vår ambition har varit att tilldela lika mycket utrymme åt alla informanterna men det visade sig vara svårt då en av informanterna svarade på frågorna på ett annat sätt. Många av frågorna besvarade i ett och samma svar och vi har fått jobba extra med den intervjun för att kunna komma fram till ett resultat.

5.1 Sammanfattning av resultat

Att det finns situationer som påverkar framförallt eleverna och relationen mellan lärare och elev kan man urskilja i de svar vi har fått. Vi menade på tidigare i uppsatsen att mångfald kan ha en viss påverkan på undervisningen och utifrån informanternas svar går det att urskilja att det finns situationer som påverkas av kulturell mångfald.

Ett resultat som har framkommit i informanternas svar och som påverkar alla de svar som har getts är att lärarnas kulturella bakgrund påverkar både relationen mellan lärare och elev samt olika situationer som kan uppstå. Har du som lärare invandrarbakgrund är det positivt i bemötandet av kulturell mångfald i skolan. Det är inte lärarna själva som framhäver detta utan man kan se att det är utifrån eleverna som kulturell bakgrund uppmärksammas då informanterna pratar om olika skolsituationer.

Interkulturell pedagogik är en strategi som är omtalad och som går att använda i bemötandet av kulturell mångfald då det går att urskilja ett interkulturellt tänkande hos alla informanterna.

5.2 Definition av begreppet mångfald

Svaren var alla olika och det visar på att begreppet är svårdefinierat. Miranda förklarade att det kan betyda ”många utav någonting, en stor variation”. Hon ansåg att det var viktigt att specificera ordet då begreppet mångfald kan betyda så mycket beroende på vilket sammanhang det förklaras inom. Det svar som Ben gav var mycket passande till uppsatsens syfte då utgångspunkten är kulturell mångfald.

Mångfald är enligt Ben när människor ifrån olika kulturer och bakgrunder möts och samspelar. I klassrummet är det ofta många olika kulturer som möts och framförallt på gymnasiet då en klass kan ha elever uppväxta på många olika platser. Annas svar utgick ifrån undervisning eftersom hon definierade mångfald som dels de elever man har i klassen. Informanternas olika svar visar på att begreppet är svårdefinierat och att det kan omfatta många olika områden. Något som är gemensamt i svaren är att alla tre pratar om människor. Om man sammanställer informanternas svar så kan man tydligt se att mångfald har förknippats med människor.

Gemensamma drag som fanns i svaren var att alla tre utgick ifrån att mångfald är något positivt och de ser det utifrån ett skolperspektiv samt ett samhällsperspektiv. Det går att se vissa likheter i svaren då informanterna anser att förändringar i samhället även påverkar skolan och att det sker en positiv utveckling på grund av mångfald.

Ben säger t.ex. att mångfald leder till kunskap och utveckling. Det hade inte skett någon kunskap eller utveckling om samhällena och skolan inte hade bestått av olika kulturer och människor. Anna är överens med Ben i sitt svar då hon säger att ” [...]skolan eller hela samhället har vunnit på detta mångkulturella”. Miranda tycker mångfald leder till att livet och skolan blir mer varierat om man utgår ifrån allas olikheter.

Bland dessa tre lärare är det positivt med utveckling, variation och kunskap. Mångfald leder till alla dessa begrepp och det är positivt i sig enligt informanterna. De har alla ett öppet synsätt på de olikheter som enligt dem finns i samhället och då även i skolan. Något som är intressant är att mångfald inte anses vara negativt enligt någon av informanterna. När vi ställde frågan om det finns något negativt kring mångfald så svarade de alla tre med att omformulera ordet till ord som; konsekvenser, motsättningar och svårigheter. De ansåg med säkerhet att mångfald inte är negativt utan att det istället kan uppstå situationer kring mångfald som kan leda till; konsekvenser, motsättningar och svårigheter. Dessa situationer som de utgår ifrån är alla olika men de innefattar påverkan av kulturell mångfald.

Miranda säger att om läraren inte har full koll på elevens bakgrund och inte kan bemöta de svårigheter som eleven har så kan de uppstå svårigheter i undervisningen. Svårigheter kan bestå av t.ex. lässvårigheter som påverkar lärandesituationen för både läraren och eleven. Ben utgår ifrån olika kulturer och att olika konsekvenser kan uppstå i samband med den mångfald som finns. Han utgår ifrån ett samhällsperspektiv och förklarar situationer som kan påverka elever med olika kulturella bakgrunder. Han säger att ”[...]de konflikter som uppstår handlar ofta om hur man ska leva och vad som är rätt och fel.”

Anna är överens med Ben om att det kan uppstå konflikter i samband med elevernas olika kulturella bakgrunder. Hon har haft klasser där det uppstod konflikter men de var dock inget som påverkade undervisningen, utan det var mellan eleverna, olika grupperingar och tjejer med eller utan slöja.

5.3 Konfliktsituationer

Vi fick ta del av olika situationer och det som framkom som ett tydligt resultat var att lärarens kulturella bakgrund har en viss påverkan kring olika konfliktsituationer.

Anna berättar om en händelse då hon bad en elev att lämna klassrummet eftersom han inte hade uppfört sig. Innan han slog igen dörren kallade han henne för ”Jävla rasist”. Då eleven hade en annan bakgrund än Anna menar hon på att han använde detta gentemot henne. Hon tror att han använde detta laddade ord då han visste att det skulle ge intryck. Hon nämner att man ibland har större förståelse om det kommer någon med en annan kultur, men hon tycker inte att det borde vara så då alla elever ska ha samma förutsättningar. Anna som har rest mycket och även arbetat som volontärlärare ansåg att det var orättvist att bli kallad för ”rasist” då eleven inte hade någon kännedom om hennes syn på andra kulturer.

När vi frågade Miranda om situationer som kan uppstå så berättade hon om när elever med utländsk bakgrund kommer till henne för att söka stöd mot de ”svenska” lärarna. Hon har haft elever som säger att deras lärare ”[...]hatar dem för att de är invandrare”. Hon säger att det är viktigt att ifrågasätta dessa händelser och även konfrontera elevens handling. Precis som Anna påpekade säger Miranda att eleverna använder sig av laddade ord och använder sin kulturella bakgrund emot vissa lärare och i de fallen är det enligt ”Miranda” bättre att ha invandrarbakgrund som lärare. Genom dessa svar går det att urskilja en viss påverkan av mångfald. Det är utifrån en kulturell bakgrund och genom att ha intervjuat Miranda och Anna har vi fått båda sätten att se på problemet.

Dagens ungdom har idag enligt Ben ett ”svart-vitt” tänkande. Det han menar med ”svart-vitt” tänkande är att eleverna anser att det som de gör är det rätta. Om någon annan gör på ett annorlunda sätt så anses det vara fel. Han syftar på att många elever kan vara främlingsfientliga beroende på vart de är uppväxta. Då kommer vi till kulturella skillnader som kan finnas i ett klassrum eller på en skola. Vi har redan pratat om att det kan uppstå konflikter utifrån kulturella skillnader men Ben tycker att dagens ungdom trots sitt ”svart-vita” tänkande är ”[...]modiga och vågar ställa frågor och slänga ur sig kommentarer.” Genom att

eleverna ifrågasätter varandra så lär de sig om de skillnader som finns och de accepterar varandras olikheter.

5.4 Mångfald bland lärarna

Att det behövs fler lärare med invandrabakgrund är något som informanterna alla är överens om. De tycker att det berikar skolan och att det leder till en positiv reaktion bland eleverna. Även här framhävs lärarnas kulturella bakgrund i svaren. Miranda och Ben som båda har invandrabakgrund har bägge två upplevt att elever med invandrabakgrund tyr sig till dem och de har upplevt situationer då elever ser upp till dem. Miranda berättar om den reaktion hon brukar få då eleverna inser att hon pratar samma hemspråk som dem; ”Du är ju ifrån Bosnien... Men du är ju svensklärare, fan vad coolt. Jag vill också bli det”.

Resultatet visar att lärarens kulturella bakgrund har en viss påverkan på eleverna. Att ha lärare med invandrabakgrund är enligt Ben nyttigt för de svenska elever som finns då de ”[...] behöver se något annat”. Det är nyttigt för de invandrarelever som finns då de kanske tänker ”Om han har lyckats, varför kan inte jag lyckas?”. Ben styrker detta med att förklara sin roll som lärare och invandrare. Han menar på att det kan vara nyttigt att han som lärare kommer in i klassrummet och bryter på svenska men är ändå väldigt insatt i sina ämnen. Han anser även att det är viktigt att man som lärare med invandrabakgrund ”[...] pläderar för de demokratiska värderingar som finns”.

5.5 Pedagogiska strategier

Vi fick ta del av informanternas olika lösningar på de svårigheter, konsekvenser och mot-sättningar som mångfald enligt informanterna själva kan frambringa.

Våra informanter delar med sig av olika strategier och tips kring hur man ska bemöta mångfald. De utgår ofta ifrån de elever som invandrabakgrund trots att de tidigare nämner att kulturell mångfald kan vara beroende på uppväxt och inte behöver innefatta att eleven är uppvuxen i ett annat land. Elevens kulturella bakgrund ska inte behöva uppmärksammas om inte eleven själv pratar om det. Miranda säger att; ”Man inte ska utsätta människor för sådant de inte vill, vissa är mer privata än andra”. Men det hela måste, ”[...] utgå ifrån eleven”.

Det finns elever med olika bakgrund som man som lärare inte behöver känna till. Hon säger att; ”Det finns ju inget formulär man fyller i innan man börjar skolan att, det här är jag”. Om eleven däremot frivilligt vill dela med sig av det han eller hon vet så är det mer

än välkommet i klassen. Att skapa en miljö där detta är möjligt är även viktigt för Miranda då eleverna lär sig mycket av varandra. Ben pratar om samma sak som Miranda och det visar på att de båda anser att det är viktigt att inte peka ut elevernas kulturella skillnader. Att istället prata med eleverna och uppmuntra dem att prata är en bättre metod och Ben vill även uppmuntra lärarna att kunna dela med sig av sina olika bakgrunder.

Anna pratar om att man måste få med de olika kulturer som finns i undervisningen för att kunna prata om de olikheter som finns och för att nå en förståelse. Det är enligt Anna viktigt att uppmärksamma olika kulturer och prata om likheter samt olikheter. Millenniummålen och FN:s lagar är material som fungerar till hennes syfte med undervisningen. Hon berättar även att det är viktigt att våga prata om olika kulturer och diskutera värdeladdade ord med eleverna. Anna nämner inget om att uppmärksamma varje enskild elevs kultur utan hon påpekar att kulturer i allmänhet behöver uppmärksammas. Ben säger; ”Vi har ju kursmålen, vi har inom betygskriterier och kursmål vad vi ska ta upp och inom den ramen kan man diskutera vilka kulturer som helst”.

Det finns olika strategier att arbeta med kulturell mångfald i skolan och informanterna visar att det ska skötas på ett sätt så att ingen känner sig utsatt eller uppmärksammad utan att de vill. Olika kulturer går att använda sig av i undervisningen och det är av vikt att använda sig av de kursmål som finns.

5.6 Interkulturell pedagogik som metod

Interkulturell pedagogik är en metod som går att använda för att bemöta den kulturella mångfald som finns om man utgår ifrån de intervjuer och svar som vi har fått. Det intressanta är att alla de tre informanterna använder sig av interkulturell pedagogik i sin undervisning men det var bara en utav dem som visste vad det innebar i praktiken. De andra två gav olika förklaringar till vad de trodde att interkulturell pedagogik kunde innefatta och de var båda på rätt spår.

Den förklaring som stämde överens med det som vi var ute efter gav Miranda. Hon förklarade det såhär; ”[...]det innebär att man jobbar utifrån mångfalden. Man tar tillvara på mångfalden i sin undervisning. Det kan vara både i val av material och av pedagogiska medel. Det är viktigt att man varierar sitt val av material.” Man ska enligt Miranda försöka gå utanför gränserna och försöka få in mer ”främmande” kulturer i undervisningen. Hon anser att ”utländska författare inte bara behöver vara engelska eller amerikanska författa-

re”. Hon vill inte ”gå på för hårt” säger hon, men hon anser att man inte är en bra lärare om man inte jobbar med interkulturell pedagogik.

Ben och Anna gav andra förklaringar till vad interkulturell pedagogik kunde vara och Bens förklaring löd; ”Jag kan tänka mig att den här interkulturella pedagogiken menar att man inte strikt ska hålla sig till bara den kulturen och de värderingarna och de normerna vi har här i Sverige och i västvärlden utan att försöka ta in andra influenser och perspektiv.” Anna gav en annan syn på interkulturell pedagogik som används framförallt i USA där lärarna jobbar intensivt för att få eleverna att hålla sig ifrån gatan. Anna ger en helt annan syn på interkulturell pedagogik än de två andra informanterna. Detta visar att interkulturell pedagogik är ett ämne som går att förklara på olika sätt och som tillämpas olika i undervisningen. Men det var inte den sortens interkulturell pedagogik som vi som skribenter var på jakt efter.

6. Resultat av enkäter

När det kommer till resultatet av de enkäter som vi lämnat ut till elever på tre olika gymnasieskolor, så finns de sammanställda som cirkeldiagram (se bilaga 3).

Av de elever som svarade på enkäterna så var 66 % tjejer och 34 % killar.

6.1 Sammanställning av enkäternas resultat

Som vi förklarade ovan så valde vi att genomföra första omgången av vår enkätundersökning i försöks syfte för att se om våra enkäter höll måttet för att kunna få ett mätbart resultat (se Bilaga 1). Det visade sig att det fanns en problematik i vår formulering av vissa frågor, och vi beslöt oss för att genomföra några förändringar för att vara säkra på att eleverna visste vad det var de svarade på (se Bilaga 2). Det första och tydligaste resultatet av vår provenkät visade att en majoritet av eleverna inte förstod innebörden av ordet mångfald betydde, därav fick vi införa mindre justeringar som förenklade och förtydligade språket. Något som man skall ha i åtanke är att denna typ av enkät inte kan mäta elevernas engagemang gällandes hur de besvarar frågorna. Elev 1 kan göra sitt yttersta för att förmedla sina åsikter genom enkäten medan Elev 2 inte delar samma engagemang för att uttrycka sina åsikter genom en enkätundersökning. Därför är tillförlitligheten svår att bedöma, men vi har valt att utgå från att eleverna svarat ärligt och öppet, men med vetskapen om att det finns elever som är både som Elev 1 och Elev 2.

När det kommer till de sammanställda resultaten i form av cirkeldiagram (Bilaga 3) så har vi inte räknat med den första skolan som vi delade ut enkäter i, utan endast de två senare skolorna som vi besökte. Detta just på grund av att vi såg det som en provomgång och att vi drog slutsatsen av att det fanns så pass många brister i våra enkäter att det skulle vara svårt att dra rättvisa slutsatser av undersökningen, eftersom att svaren kunde visa sig missvisande om man inte förstått frågans innebörd.

Först och främst så valde vi att fråga eleverna om de visste vad begreppet mångfald betyder. Majoriteten av eleverna visste inte vad mångfald betydde. Det var endast drygt en tredjedel som kunde relatera till vad begreppet betydde, vilket bör ses som ett lågt antal.

Detta väckte stort intresse hos oss, eftersom att vi förväntat oss att fler elever skulle vara medvetna om vad begreppets betydelse.

”Människor med olika kulturer som blandas.”

”Det har med utlänningar att göra”.

”En grupp eller personer som samspelar mellan varandra med olika kulturer och sociala bakgrunder”.

”Personer från inte bara ett land, att man härstammar från olika länder. T.ex. att jag är från Sverige men en i min klass är från Iran och en annan från Spanien, en annan från Somalia och en annan från Turkiet”.

”Mångfald är när man kommer från olika länder eller kulturer”.

”Många olika slags människor t.ex. olika kulturer, religioner m.m.”.

”Många från olika länder”.

”Det är en grupp med människor från olika länder, kulturer”.

”Flera personer från olika ursprung”.

”Flera av olika sorter eller t.ex. bakgrunder, Olika av många olika saker.

”Många människor med olika kulturer som blandas och kan vara tillsammans”.

Ett återkommande svar var alltså att det var flera olika sorters människor med olika bakgrunder – religiöst, etniskt och kulturellt.

Nästkommande fråga angick etniska grupperingar och om eleverna upplevde att det fanns sådana på deras egen skola. En tredjedel upplevde att det fanns etniska grupperingar på deras skola, varav nästintill hälften ansåg att detta var något som de upplevde positivt. En tredjedel upplevde det som något negativt medan 17 % ansåg att det kunde vara både positivt och negativt. En tredjedel av eleverna valde att vidareutveckla sina svar och kommentera frågan. Här fick vi åtskilliga intressanta svar från eleverna. Vi börjar med att redovisa några av de som tyckte att det endast var positivt:

”Jag tycker det är bra att folk från olika kulturer och länder samlas och kan umgås”.

”Jag känner inte att grupperingarna är påtvingade utan att människor med samma etniska bakgrund känner gemenskap”.

”Då har de samma bakgrund och oftast samma intresse”.

”Det behövs”.

”Alla får ha sin egen identitet”.

Det som vi fann var återkommande i dessa svar var fokus på bakgrund sammankopplat med gemensamma intressen som tar sig i uttryck av en gemenskap. Av de elever som ansåg att grupperingar var endast negativt betingat fokuserade mer på det negativa med att ”vi- och dem” känslan förstärks och att det kan vara svårt att få ta del av en viss grupp om man inte har samma kulturella bakgrund. Det uppfattas som svårt att delta i en sådan gruppering eftersom att mycket grundar sig i vilken etnicitet man tillhör.

”Grupperingar borde inte uppkomma bara för ens etnicitet utan för att man gillar personen oavsett etnicitet”.

”Svårt att komma in i ”gruppen”. Använder ett helt annat talesätt och kroppsspråk.”

”För det blir så tydliga ”grupper” på skolan, ingen utanför den kulturen är lika välkommen i gruppen”.

Det fanns även de elever som ansåg att det kunde vara både positivt och negativt. Vissa av dem valde att stärka sitt påstående genom följande svar:

”Det är både positivt och negativt. Positivt för då finns det personer som har samma bakgrund och känner till ens förutsättningar. Negativt för det ska inte finnas några grupperingar”.

”Man ”connectar” mer med folk som har gått/går igenom samma sak”.

”Egentligen är det både dåligt och bra. De har samma ursprung och samma ”beteende”.

Inget illa menat såklart, men bra att de håller ihop. Men ibland skapas hat mellan grupperingarna.”

”Både och. Folk väljer ju själva vilka de vill vara med och det spelar ju inte någon roll för mig”.

Detta visar på en kombination av ovanstående svar. Ursprung och gemenskap möts, men många av eleverna anser det vara en förlust på grund av att det inte enbart handlar om var man kommer ifrån – man kan ha mycket gemensamt ändå. Eleverna menar att chansen att upptäcka detta kan minska genom att grupperingar redan bildats baserade på bland annat etnisk tillhörighet. Trots detta så ansåg mer än hälften av eleverna att deras kulturella bakgrund inte påverkat deras val av umgänge. Strax under hälften ansåg att det hade haft en inverkan och 8 % var osäkra och svarade att de inte visste.

Hälften av eleverna ansåg dock att deras kulturella bakgrund påverkat deras skolgång på ett eller annat sätt. En femtedel ansåg att deras bakgrund påverkat ibland. En tiondel

ansåg att det endast påverkat någon enstaka gång medan endast 3 % ansåg att det är något som påverkar dem ofta.

Vi frågade eleverna om de någon gång känt sig särbehandlade av lärare eller andra elever på grund av sin etniska bakgrund. Nästan fyra femtedelar ansåg att de aldrig blivit särbehandlade på något sätt. 13 % ansåg att de blivit särbehandlade på ett negativt sätt av andra lärare på grund av sin etniska bakgrund, medan 8 % upplevt sig negativt särbehandlade av andra elever. Endast 1 % menade att de blivit negativt särbehandlad av lärare.

Eleverna hade svårt att besvara frågan som berördes av huruvida deras egen skola arbetar aktivt med frågor som gäller mångfald. Mer än hälften svarade vet ej, nästintill tre femtedelar. Endast 10 % ansåg att deras skola arbetar aktivt med mångfald.

Vi såg inga genomgående skillnader på hur frågorna besvarades i förhållande till könstillhörighet hos dem som besvarade enkäterna. Det var alltså inte fler tjejer än killar som visade sig veta innebörden av vad exempelvis mångfald var, alternativt vice versa. Därav valde vi att inte presentera det närmare i resultatdelen.

7. Slutanalys

Kulturell bakgrund och identitet är av stor vikt och det går att analysera utifrån Sernhedes teori kring identitetskapande. Kultur och bakgrund påverkar elevers förhållande till skolan och undervisningen. Lärares kulturella bakgrund spelar roll bland vissa elever då informanterna visar att eleverna finner kulturell samhörighet hos sina lärare. Begreppet mångfald och de resultat som studien kommit fram till analyseras och visar på svårigheter kring definitionen av begreppet. Interkulturell pedagogik som metod analyseras utifrån informanternas kunskap och förklaras som lämplig metod utifrån teori och observation.

Bemötandet utav kulturell mångfald i skolan innebär även bemötandet av elever. De är alla individer och utvecklas på olika sätt. Det är elever och ungdomar som har svarat på våra enkäter och det går att finna Sernhedes teori om identitetskapande i informanternas svar och även i enkäternas resultat. Sernhede (2006) visar att dagens elever och ungdomar växer upp i ett senmodernt samhälle där identitetskapande står i fokus. Skapandet av mening åt individen har blivit allt viktigare i dagens samhälle, men det är ingen lätt uppgift enligt Sernhede. Han fokuserar på individens betydelse och utveckling och anser att det är av vikt att låta ungdomar utvecklas i takt med sökandet och skapandet av deras identitet.

Kulturell bakgrund är något som Sernhede anser har en stor roll i processen av skapandet av mening och identitet. Uppsatsens resultat visar på att kulturell bakgrund påverkar samspelet mellan lärare och elev i de situationer som vi närmare undersökt. Detta är inte att förväxla med någon generalisering av att detta skulle gälla alla skolor, lärare och elever. Vi kan endast dra slutsatser utifrån det material och de intervjuer samt enkäter vi har genomfört. Informanternas svar tyder på att elever med invandrabakgrund tyr sig till sina lärare med samma kulturella bakgrund då informanterna Ben och Miranda båda har invandrabakgrund. De känner att de är förebilder för många av sina elever med invandrabakgrund då eleverna identifierar sig med dem och hittar något slags band utifrån den gemensamma kulturen.

Enligt Sernhede (2006) är kultur något mer än bakgrund och förutsättningar, det hjälper individen att finna mening och relevans i sökandet efter sin egen identitet och i det intensiva identitetsarbete som pågår. Grupptillhörighet var enligt enkätresultaten till stor del påverkat av kulturell bakgrund. Kultur och bakgrund sågs som en central byggsten för

att kunna vidareutveckla en gemenskap i en trygg grupptillhörighet, som även visar på ett behov av kulturell samhörighet. Kulturen kan enligt Sernhede många gånger ses som en bekräftelse på individens tillhörighet och vidareutvecklas därifrån, precis som enkätresultaten bekräftade till stor del. Enligt Sernhede är grupptillhörighet baserat på kulturell bakgrund fullt naturligt i ungdomars sökande efter likasinnade, då det blir en samhörighet som individerna har gemensamt. Eleverna söker sig till grupperingar där kulturell bakgrund påverkar och enligt våra informanter även lärare där de kan finna kulturell samhörighet. I våra enkäter framkommer en tydlig syn på att kulturell samhörighet är av stor vikt:

”Jag känner inte att grupperingarna är påtvingade utan att människor med samma etniska bakgrund känner gemenskap”.

”Då har de samma bakgrund och oftast samma intresse”.

En kontrast till de andra informanternas svar var att Anna som är den utav informanterna som inte har invandrarbakgrund har upplevt motsatsen. Hon har upplevt situationer där hennes elever visar att det finns tydliga skillnader mellan läraren och eleven då de vid specifika situationer anspelar på att deras olika kulturella bakgrund påverkar. Utifrån våra informanternas svar har vi upptäckt att om lärare och elever har olika kulturella bakgrunder kan det uppstå problem eftersom de har svårt att förstå varandra. Det finns ingen kulturell samhörighet mellan individerna som kan föra dem samman. Då olika kulturer möts kan det uppstå problem då värderingar och normer går emot varandra. Våra informanter har upplevt att deras kulturella bakgrund har påverkat i vissa situationer. Detta betyder inte att kulturell bakgrund behöver påverka samspelet mellan lärare och elever i den bemärkelsen att de inte förstår varandra.

I svenska skolan är det svenska normer och värderingar som gäller. Vi hade en viss förväntan på att enkäterna skulle visa på att elevernas kulturella bakgrund har påverkat deras skolgång. Dessa slutsatser drogs utifrån Westergren (1990) om att andra kulturer anses som ”annorlunda” och även Kamalis (2005) teori om andrafiering skulle ta en viss del i skolan idag. Många utav de lärare som arbetar inom skolan idag är av svenskt ursprung och delar de svenska värderingar som finns. I svenska skolan finns en majoritet utav svenska lärare och även svenska elever. Resultatet av enkäterna visade att större delen av eleverna ansåg att deras kulturella bakgrund inte hade påverkat deras skolgång. Det är positivt i den bemärkelsen att eleverna som har svarat på enkäterna anser att de är likabehandlade utifrån sin kulturella bakgrund. I intervjun frågade vi informanterna om de ansåg

att deras skola arbetade aktivt med mångfald och alla tre pratade om att deras skolor arbetade med likabehandlingsplaner och inte mångfald eller kulturell mångfald i sig.

Enkäterna visade på att eleverna inte hade någon uppfattning om hur deras skolor arbetar med mångfald då enbart 10 % svarade att deras skola arbetar aktivt med mångfald.

För att utgå ifrån informanternas svar arbetar skolorna inte med enbart mångfald utan de utgår ifrån likabehandling.

Kulturell bakgrund har en viss påverkan i skolan och undervisningen. Det kan förkomma skillnader beroende på vilken bakgrund man har utifrån sociala och ekonomiska premisser. En utav informanterna, Ben, anser att lärare måste tänka på detta då han säger att alla elever inte har samma förutsättningar. Det finns de elever som av både sociala och ekonomiska skäl inte har den lugn och ro de behöver för att göra sin läxa, en självklar sak för många. Ben utgår ifrån familjer med både svensk och utländsk bakgrund.

De har kanske inte familjeförhållande där de kan sitta i lugn och ro och plugga och det tror jag många lärare är blinda för. Jag tror innerst inne att de vet att de inte har samma förutsättningar men man utgår från att de ska ha det och sen skickar man med dem en massa uppgifter och grupparbeten som ska göras hemma fast att de inte har förutsättningar. (Ben, 2011)

Det måste finnas en medvetenhet om att elevernas kulturella bakgrund kan vara en faktor som påverkar situationer och händelser, då skolan är en del av både det samhälle vi lever i och den kultur som den speglar. Detta styrker även Sernhede (2006):

Men trots den kulturella moderniseringens upplösning av kulturella hierarkier och traditionella värdemönster lever vi alltjämt i ett samhälle präglat av stora skillnader, av köns- och etnisk diskriminering. Det innebär att varken klass, kön eller etnicitet är överspelade som kategorier för att analysera och förstå samhälle och kultur. (s.14)

Citatet ovan går att finna i det svar som Miranda gav då hon menar att det finns lärare som inte tar hänsyn till elevernas olika bakgrund och kultur. De utgår ifrån att alla har samma förutsättningar för att klara de uppgifter och prov läraren delar ut. Miranda säger ” En del är ju sådana att - Jag bryr mig inte om vem som är i det där klassrummet och vilken bakgrund de har, de ska ”bannemej” lära sig det här jag har att lära ut och så är det”. En sådan lärare tar inte hänsyn till några bakomliggande aspekter som sociala förhållanden, familjära, läs- och skrivsvårigheter och andra bakomliggande orsaker. Att ha vetskap om alla elevers olika bakgrund kan vara svårt och det är i stort sett omöjligt menar Miranda när hon säger ”[...]eleverna fyller inte direkt i ett formulär innan de börjar skolan, att det här är jag

och mina värderingar”. Den lösning som går att finna i informanternas svar är att kommunikation leder till förståelse och kunskap. För att kulturell mångfald inte ska påverka är det viktigt att prata med sina elever och kolleger.

Vår uppgift som pedagoger är att se och uppmärksamma dessa situationer och ge eleven de hjälpmedel som kan komma att krävas, samt att stödja dem så att de inte känner sig försummade eller missgynnade. För att styrka detta citeras följande;

SFS 2008:567 som även är en del av skollagen SFS (2010:800):

Diskrimineringslagen

4 §

I denna lag avses med diskriminering

1. direkt diskriminering

: att någon missgynnas genom att behandlas sämre

än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med kön, könsöverskridande

identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder,

Skollagen

5 §

Den som bedriver verksamhet som avses i skollagen (1985:1100) eller annan utbildningsverksamhet (utbildningsanordnare) får inte diskriminera något barn eller någon elev, student eller studerande som deltar i eller söker till verksamheten.

Skollagen samt diskrimineringslagen är tydliga och återkommande med att diskriminering inte får ske barn eller ungdomar som befinner sig i skolan. Skolan skall upplevas som en trygg miljö där varje elev skall kunna uppvisa sin egen individuella personlighet och känna sig accepterad och värdefull.

Då intervjuer och enkäter jämfördes drogs en slutsats kring begreppet mångfald. Det resulterade i att begreppet mångfald visade sig vara svårdefinierat och det bekräftas genom de svar som både informanterna gav samt de kommentarer som enkäterna innehöll.

Kontentan av svaren var att de handlade om människor, kulturer, etniciteter, människor ifrån olika länder och variation. Dessa svar stämmer överens med den definition som tidigare har nämnts ur ett svenskt samhällsperspektiv då mångfald har olika innebörd bero-

ende på sammanhang. Lahdenperä och Lorentz (2010) anser att då de inte finns någon klar definition kring begreppet kan det bli problem i forskningssammanhang. Trots att det är ett svårt definierat begrepp så lyckades informanterna och eleverna ge förklaringar som har hjälpt till i vår studie kring bemötandet av mångfald och även en insikt i att mångfald som begrepp behöver analyseras mer i skolsammanhang och undervisning.

Då kulturell sattes före begreppet var det lättare för både elever och lärare att ge en definition kring mångfald. Det visar på att det är lättare att förklara mångfald då det blir mer konkret.

Ett alternativ till bemötandet av mångfald har i denna studie utgått ifrån interkulturell pedagogik som metod. Det är en metod som använder sig utav den mångfald som finns och tar med det i undervisningen. Interkulturell pedagogik utgår ifrån kulturell mångfald och leder till att elever och lärare lär sig av varandra och får ett mer öppet förhållningssätt. I den interkulturella lärandemiljön är det lärarens uppgift att skapa en miljö där begrepp som diskriminering och andrafiering ska försöka arbetas bort. De normer och värderingar som ska finnas i klassrummet ska utgå ifrån varandras olikheter, respekt och öppenhet. Lahdenperä och Lorentz (2010) menar att interkulturell pedagogik handlar om kulturmöten där det är olikheterna som gynnar varandra.

Lahdenperä och Lorentz anser att denna metod leder till ökad gemenskap bland eleverna och kan i bästa fall övervinna fördomar som finns bland elevgrupper.

I resultatdelen nämndes informanternas kunskap kring interkulturell pedagogik och enbart en utav dem hade kunskap om metodens innehåll och tillämpning. Miranda anser att interkulturell pedagogik är en självklar metod alla lärare bör ta del av och anser även att ”[...]Om man får vara hård så skulle jag vilja säga att du är ingen bra lärare om du inte gör det. Vi måste visa verkligheten för våra elever och vi måste göra dem allmänbildade och vi måste visa på allas olikheter”. Interkulturell pedagogik är enligt denna informant en metod som färgar verkligheten och ”[...]tar undervisningen utanför gränserna”. Interkulturell pedagogik ska enligt Lahdenperä och Lorentz (2010) tillämpas genom att använda sig av olika lärostilar och utgå ifrån de olikheter som finns.

Intressant för vår studie och interkulturell pedagogik är att då enkäter delades ut och intervjuerna genomfördes fick vi tillfället att följa informanterna på några utav deras lektioner. Trots att det enbart var en utav informanterna som hade kunskap kring interkulturell pedagogik så fann vi tydliga tecken på att alla tre hade skapat en interkulturell lärandemiljö där eleverna utbytte kunskap och lärde sig av varandras olikheter.

Genom att utgå ifrån teorin kring interkulturell pedagogik och informanternas svar har ett resultat nåtts i att interkulturell pedagogik är en metod där kulturell mångfald bemöts och hanteras. Det går att tillämpa på undervisningen då skolan består av en stor och varierad kulturell mångfald bör metoden tillämpas. Det behövs mer forskning kring interkulturell pedagogik och fler lärare behöver få kunskap om hur man tar sig an metoden för att deras elever ska nå kunskap både i sina ämnen och i varandras olikheter som leder till mer öppenhet till saker som är ”annorlunda.” Framförallt behöver fler lärare ta del av denna metod för att kunna bemöta den kulturella mångfald som finns på ett gynnsamt sätt.

Litteraturförteckning

"Anna", I. (den 24 11 2011). (S. Almqvist, & A. Jarekvist, Intervjuare)

"Ben", I. 2. (den 15 12 2011). (S. Almqvist, & A. Jarekvist, Intervjuare)

"Miranda", I. 3. (den 19 12 2011). (S. Almqvist, & A. Jarekvist, Intervjuare)

Kamali, M. (2005). *Sverige inifrån - röster om etnisk diskriminering*. Stockholm: Statens offentliga utredningar (SOU 2005:69).

Lahdenperä, P., & Lorentz, H. (. (2010). *Möten i mångfaldens skola - Interkulturella arbetsformer och nya pedagogiska utmaningar*. Lund: Studentlitteratur.

Lendahls, B., Nordheden, I., & Stålstedt, U. (1990). *Kulturmöten i klassrummet*. Stockholm: Utbildningsförlaget.

Lundh, C., & Rolf, O. (1999). *Från arbetskraftimport till flyktinginvandring*. Stockholm: SNS förlag.

Sernhede, O. (2006). *Ungdom och kulturens omvandlingar: åtta essäer om modernitet, ungas skapande och fascination inför svart kultur*. Göteborg: Daidalos.

SFS. (den 05 06 2008). *Regeringen*. Hämtat från <http://www.regeringen.se/content/1/c6/11/19/86/4a2b4634.pdf> den 09 01 2012

SFS. (den 23 06 2010). *Sveriges Riksdag*. Hämtat från <http://www.riksdagen.se/webbnav/?nid=3911&bet=2010:800> den 09 01 2012

Trost, J. (1997). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Westerberg, B. (1990). - *det är ju vi som är negern - Om kulturmöten i skolan*. Lund: Universitetsförlaget Dialogos AB.

Bilaga 1 - Enkät gymnasiet

Enkätundersökning: Mångkultur i skolan

Jag är: Tjej Kille

Ålder: _____

Årskurs och Linje: _____

Nationalitet: _____

1. Vad är din definition av begreppet ”mångkultur”?

2. Tycker du att det finns etniska grupperingar på din skola?

Ja Nej Vet ej

Om Ja: Upplever du det som positivt eller negativt?

Positivt Negativt

Motivera gärna ditt svar:

3. Tror du att din bakgrund påverkar ditt val av umgänge?

Ja Nej Vet ej

4. Tycker du att din kulturella bakgrund har påverkat din skolgång?

Ja, ofta Ibland Någon enstaka gång
Nej Vet ej

Om du svarade Ja, ofta/ ibland eller någon enstaka gång:

På vilket sätt?

5. Har du någon gång blivit särbehandlad av lärare på grund av din etniska bakgrund?

Ja, på ett positivt sätt

Ja, på ett negativt sätt

Nej

Vet ej

Om Ja: På vilket positivt/negativt sätt?

6. Har du någon gång blivit särbehandlad av andra elever på grund av din etniska bakgrund?

Ja, på ett positivt sätt

Ja, på ett negativt sätt

Nej

Vet ej

Om Ja: På vilket positivt/negativt sätt?

7. Tycker du att din skola arbetar aktivt med frågor kring mångfald?

Ja

Nej

Vet ej

Om Nej: Har du förslag på hur det hade kunnat förbättras?

Övriga kommentarer:

Tack för Din medverkan! 😊

4. Tycker du att din kulturella bakgrund har påverkat din skolgång?

Ja, ofta

Ibland

Någon enstaka gång

Nej

Vet ej

5. Har du någon gång upplevt dig som särbehandlad av lärare på grund av din etniska bakgrund?

Ja, på ett positivt sätt

Ja, på ett negativt sätt

Nej

Vet ej

Om Ja: På vilket positivt/negativt sätt?

6. Har du någon gång upplevt dig som särbehandlad av andra elever på grund av din etniska bakgrund?

Ja, på ett positivt sätt

Ja, på ett negativt sätt

Nej

Vet ej

Om Ja: På vilket positivt/negativt sätt?

7. Tycker du att din skola arbetar aktivt med frågor kring mångfald?

Ja

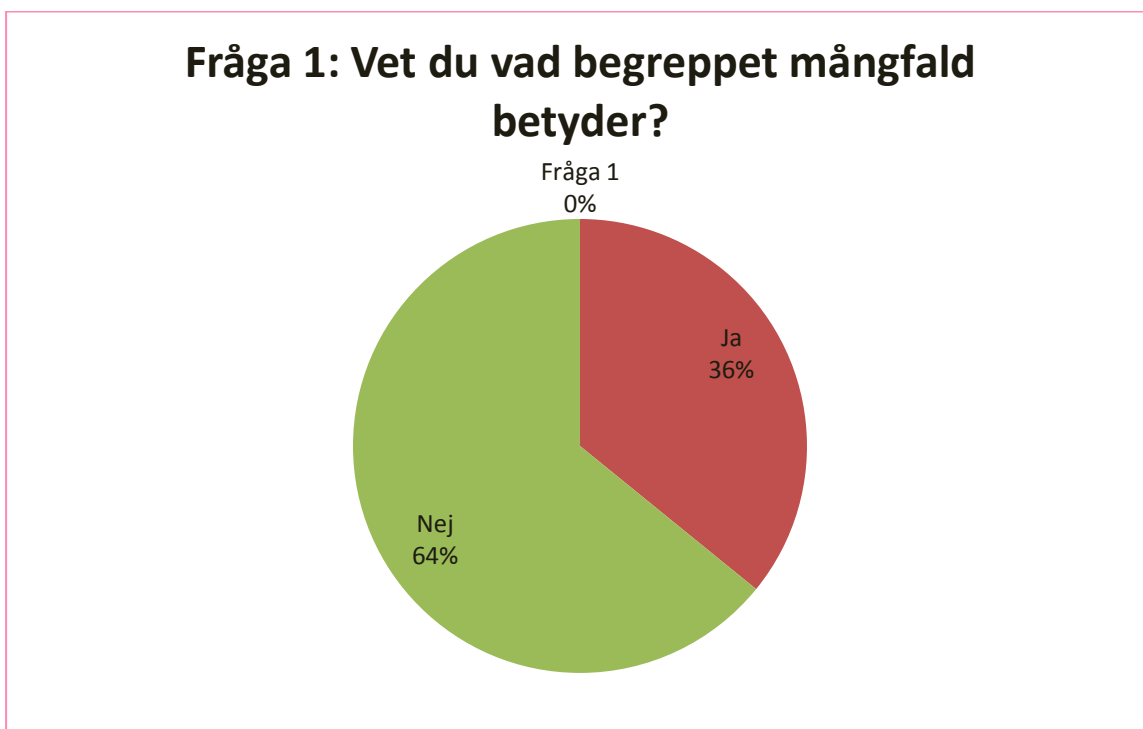
Nej

Vet ej

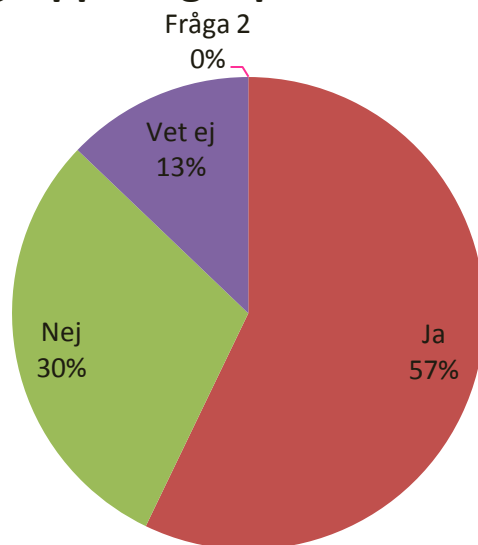
Övriga kommentarer:

Tack för Din medverkan! 😊

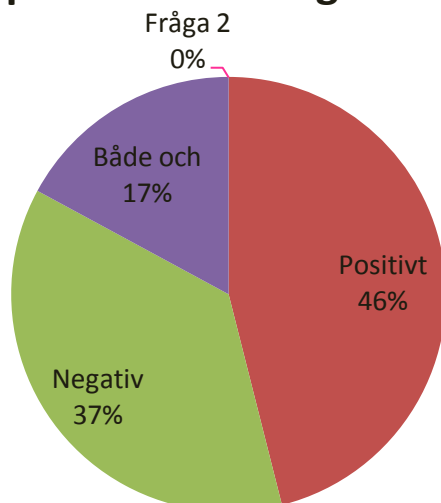
Bilaga 3 - Resultat tillhörande Enkätundersökning 2

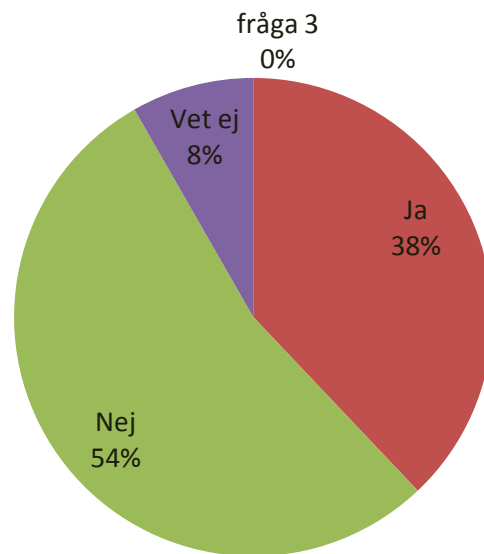
Fråga 2: Upplever du att det finns etniska grupperingar på din skola?

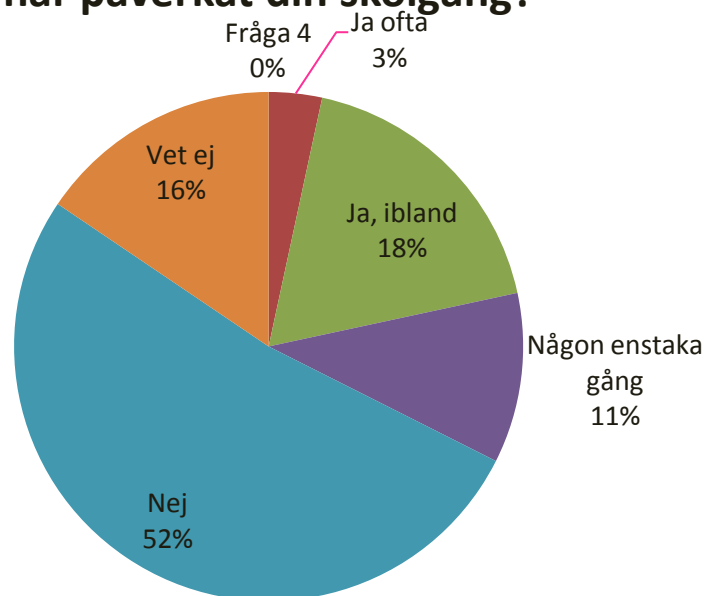
Fråga 2b: Om Ja, upplever du det som positivt eller negativt?

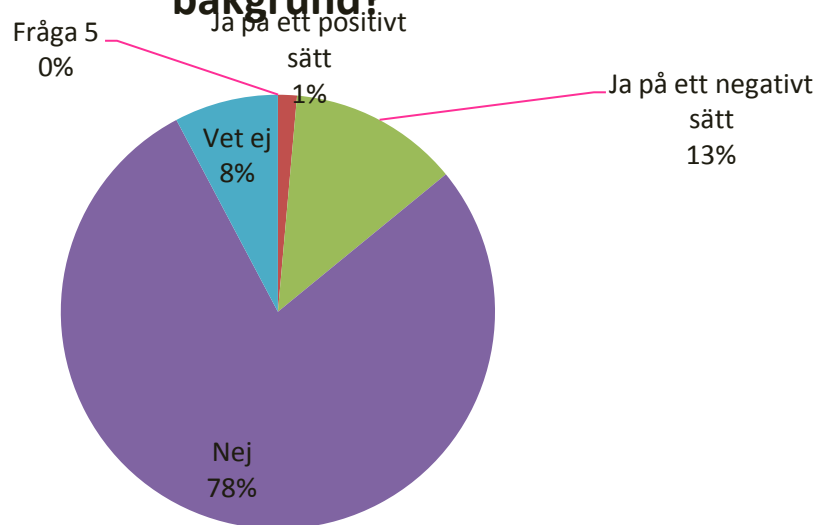
Fråga 3: Tror du att din kulturella bakgrund påverkar ditt val av umgänge?

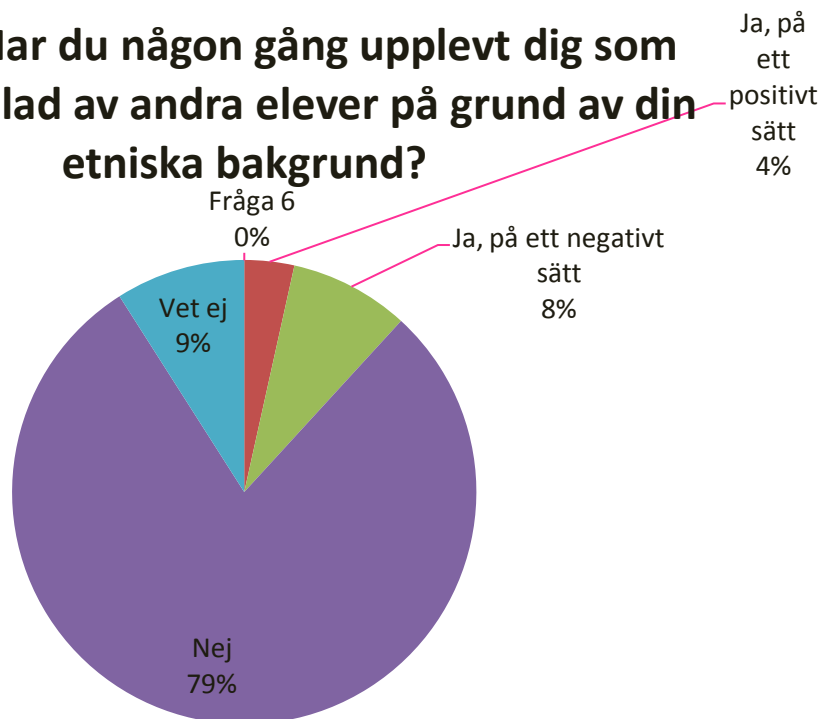
Fråga 4: Tycker du att din kulturella bakgrund har påverkat din skolgång?

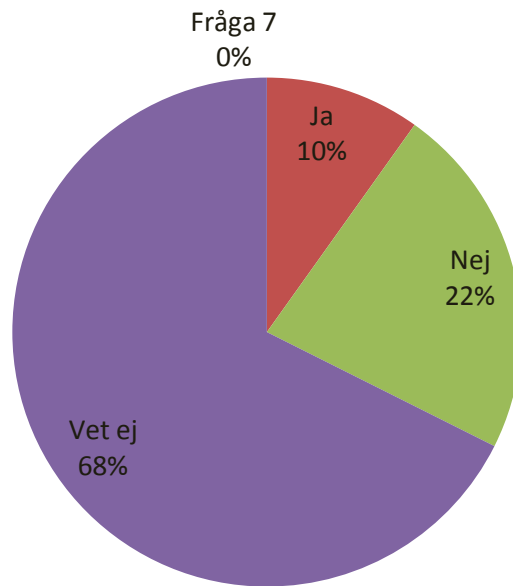
Har du någon gång upplevt dig som särbehandlad av lärare på grund av din etniska bakgrund?

Fråga 6: Har du någon gång upplevt dig som särbehandlad av andra elever på grund av din etniska bakgrund?

Fråga 7: Tycker du att din skola arbetar aktivt med frågor kring mångfald?

Bilaga 4 - Intervjumall

- **De intervjuade**
- Vem är personen?
- Utbildning? Erfarenhet? – Ämne?
- Varför valde personen att läsa till lärare?
- Hur många år har han/hon arbetet som lärare?
- **Mångfald i skolan**
- Definition av begreppet?
- Positiv, negativt, möjligheter, utveckling
- **Läraren**
- Erfarenhet av situationer?
- Hantering av situationer?
- Medvetenhet? Läraren?
- Utbildning? Lärarutbildningen?
- Kurser?
- **Eleverna**
- Påverkan på elever?
- Påverkan på relation och undervisning?
- Hur mycket ska elevens kultur uppmärksammas?
- Positivt, negativt
- Särbehandling pga. bakgrund? Lärare? Elever?
- **Skolan**
- Mångfald på skolan?
- Kurser? – lärarna? Mångfald bland lärarna?
- Eleverna? Tar del av andras kulturer?
- Acceptans på skolan?
- Okej att vara religiös, annan kultur?
- **Framtiden**
- Mångfald i skolan om 10 år? Utveckling?
- Tips till lärarstudenter?

- Dela med sig av någon metod?
- **Interkulturell pedagogik**
- Interkulturell pedagogik? Hört talas om?